

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล*

DEVELOPING CREATIVE THINKING IN MANAGING DIGITAL LEARNING

จามร สิริภรณ์*, สาวิตรี ฝิวงาม, สมบัติ อุทาวัน, ภาคภูมิ คล้ายทอง, กิตติพงษ์ เสนาสร

Jarmon Sirikanna, Sawitree Phewngam, Sombat Utawan, Pakpum Klaitong, Kittipong Sanosan

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: jarmon.si@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้วิธีผสมผสานของผลการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน รวมไปถึงการสังเกตจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียนตามกระบวนการแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล รวมทั้งการสัมภาษณ์การสอนทักษะการคิดเชิงบวกของคณาจารย์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาพลศึกษา และการงานอาชีพ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ 2) แบบประชุมกลุ่มย่อย โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาแยกประเด็นสาระสำคัญ ๆ ตามโครงสร้างคำถามและการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งผลของการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ผู้สอนเห็นว่าทักษะในการคิดเชิงบวกควรส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ มากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นตรรกะ ข้อเท็จจริง ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่สามารถวางแผนการเรียนให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกได้ดี ในขณะที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ควรเน้นทักษะการคิดด้านอื่นให้สอดคล้องกับรายวิชาและทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการด้านทักษะทางความคิดจนเกิดเป็นความคิดขั้นสูงขั้นในที่สุด

* Received February 26, 2023; Revised March 10, 2023; Accepted March 30, 2023

คำสำคัญ: ทักษะคิดเชิงบวก, กระบวนการจัดการเรียนรู้การเรียนรู้ดิจิทัล, การพัฒนาทักษะการคิด

Abstract

the use of a combination of small group meeting results on learners' positive thinking skills. Including observations from classroom activities according to the teaching plan process developed for use in digital learning management. Including interviews to teach positive thinking skills of faculty members in the subjects of Thai language learning, mathematics, science and technology. foreign language Social Studies, Religion and Culture health education physical education and career to develop positive thinking skills in digital learning management of secondary school students The tools used to collect data in the research consisted of 1) in-depth interviews and 2) small group meetings. with document data analysis and the analysis of data from in-depth interviews was used to separate the main issues according to the structure of questions and small group meetings. The results showed that developing positive thinking skills in digital learning management The result of the sub-group meeting found that Teachers agree that positive thinking skills should be promoted in an integrated subject area. Rather than a group of logical learning facts, for example. in the art learning subject group or social studies, religion and culture subjects were able to make a good plan for developing positive thinking skills, while mathematics and science subjects were subjects that other thinking skills should be emphasized in accordance with the course and allow the learners to integrate their thinking skills until finally becoming a higher level of thinking.

Keywords: Positive thinking, learning management process, Thinking skills development

บทนำ

ด้วยสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ประเทศจีนเมื่อเดือนธันวาคม 2562 ทำให้ประเทศต่าง ๆ ประกาศปิดสถานศึกษา ขณะที่ประเทศไทย ก็ได้รับผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจทุกประเภททั้งธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค

สินค้าเกินความจำเป็น รวมถึง อุตสาหกรรมบริการ ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอนของไทยในทุกๆระดับชั้น ทำให้สถานศึกษาต้องถูกปิดไปด้วยเพื่อลด ช่องทางการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ขณะที่รัฐบาลได้ออกประกาศและมีมาตรการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส อาทิ ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ที่วราชอาณาจักร โดยอาศัยอำนาจตาม พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ห้ามการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภทเพื่อจัดการเรียน การสอน การสอบ ฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใด ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก เว้นแต่เป็นการดำเนินการ สื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์และ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ทำให้ประเทศไทยได้มีโอกาสทบทวนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัว ให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความสอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดของโรคกล่าวคือ สถานศึกษาและครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้เด็กนักเรียนในทุกๆระดับ ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดทำสื่อและนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัยมาใช้และสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เข้าใจและมีความรู้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ในรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้จากวิธีการเรียนแบบเดิมที่นั่งเรียนในชั้นเรียน แต่เป็นการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งจะครอบคลุมวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ ปัจจุบันการจัดการศึกษาในประเทศไทยมีการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลกมากขึ้น ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ด้านทักษะของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้มีสมรรถนะที่สามารถก้าวเข้าสู่ระดับสากล ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนในยุคที่ประเทศไทยกำลังพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งในสิ่งที่สำคัญที่สุดนั้นก็คือต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมรับมือกับด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม เพื่อให้สามารถมีความสามารถในการเลือกรับและให้ข้อมูล การแสวงหาข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญกับคนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก สำหรับในการจัดการเรียนการสอนนั้นผู้สอนไม่สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ทุกอย่าง ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องเรียน ทั้งที่เป็นความรู้วิชาการ ความรู้รอบรู้ ประสบการณ์ที่พัฒนามาสู่ความรู้ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้เรียนต้องใช้ทักษะด้านความคิดในการสร้างโอกาสที่ได้จะได้ซึ่งความรู้ดี ๆ โดยทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมากนั้นก็คือทักษะความคิดเชิงบวก การพัฒนาทักษะและการตั้งศักยภาพเชิงบวกออกมาใช้ประโยชน์ ยิ่งทำให้เกิดการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าที่เหมาะสมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก

การคิดเชิงบวก (Positive Thinking) เป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลอันเกิดจากการที่คนเรานั้น มีรูปแบบการรับรู้และการรู้คิด (Perception and Cognitive Style) ไปในทิศทางที่ตีมองและรับรู้สิ่งต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริง เป็นเหตุเป็นผล ด้วยอารมณ์ที่ผ่องใส จึงทำให้มีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ดึงงามและเชิงบวกซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้คนเราเกิดการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ยังเป็นจุดเริ่มต้นของความฉลาดทางอารมณ์และความคิดเชิงบวกด้วย ซึ่งความคิดในเชิงบวกนั้นทำให้ผู้คิดเกิดความรู้สึกไปในทิศทางบวกและจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ดีส่งผลทำให้ทั้งตนเองและสังคมคนรอบข้างมีความสุข (นิภา แก้วศรีงาม, 2547) เมื่อบุคคลมีความคิดเชิงบวกจะทำให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีและมีความมั่นคงทางอารมณ์การมองในแง่ดีไม่เฉพาะแต่การมองสิ่งแวดล้อมภายนอกเท่านั้น แต่รวมถึงการมองตนเอง มองโลกภายนอกและมองอนาคตว่าเต็มไปด้วยความหวังและความสำเร็จ ส่วนความผิดพลาดก็จะมองว่าเป็น แรงผลักดันอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อความเจริญเติบโตก้าวหน้าและความสำเร็จของตนเอง (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2548) แม้การคิดเชิงบวกจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของบุคคล แต่ความเหมาะสมในการนำแนวคิดเรื่อง การคิดเชิงบวกซึ่งมีรากฐานมาจากสังคมตะวันตกมาใช้กับสังคมตะวันออกก็เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาและคำนึงถึง เนื่องจากหัวใจสำคัญของการคิดเชิงบวกตั้งอยู่บนพื้นฐานของมุมมองที่มีต่อความสุขในชีวิตรวมไปถึงความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อตนเองและพลังอำนาจทางจิตวิญญาณที่สูงกว่า (เวนเทอร์ลล่า, สก็อตต์ ดับเบิลยู, 2545) ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคม พระไพศาล วิสาโร (Phra Paisan Visalo) กล่าวถึงวัฒนธรรมของ เอเชียที่เกี่ยวข้องกับมุมมองของความสุขว่ามีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของชาวตะวันตก โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างด้านศาสนา กล่าวคือ คำสอนของพุทธศาสนามุ่งเน้นหลักการเรื่องความทุกข์และการดับ ทุกข์ด้วยการกำหนดรู้ตามสภาพที่มันเป็นจริง มีมุมมองที่มีต่อความสุขมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของลัทธิเต๋าที่มีหลักการของการสร้างความสมดุล เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกำหนดมุมมองในเรื่อง ของความสุขในชีวิตอันเป็นรากฐานที่สำคัญของการคิดเชิงบวก ด้วยเหตุนี้การนำแนวคิดเรื่องการคิดเชิงบวกมาใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงจำเป็นต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม (Phra Paisan Visalo, 2011)

ด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นมหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตครูศาสตร์อีกทั้งมีภารกิจหลักในการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ คณะผู้วิจัยจึงมุ่งมั่นในการศึกษาและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้การสอนที่จะส่งเสริมทักษะความคิดเชิงบวกของผู้เรียนที่สอดคล้องกับยุคการเรียนรู้ผ่านเครื่องมือดิจิทัลในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยในการพัฒนาทักษะความคิดขั้นสูงของบุคคลได้อย่างยั่งยืน

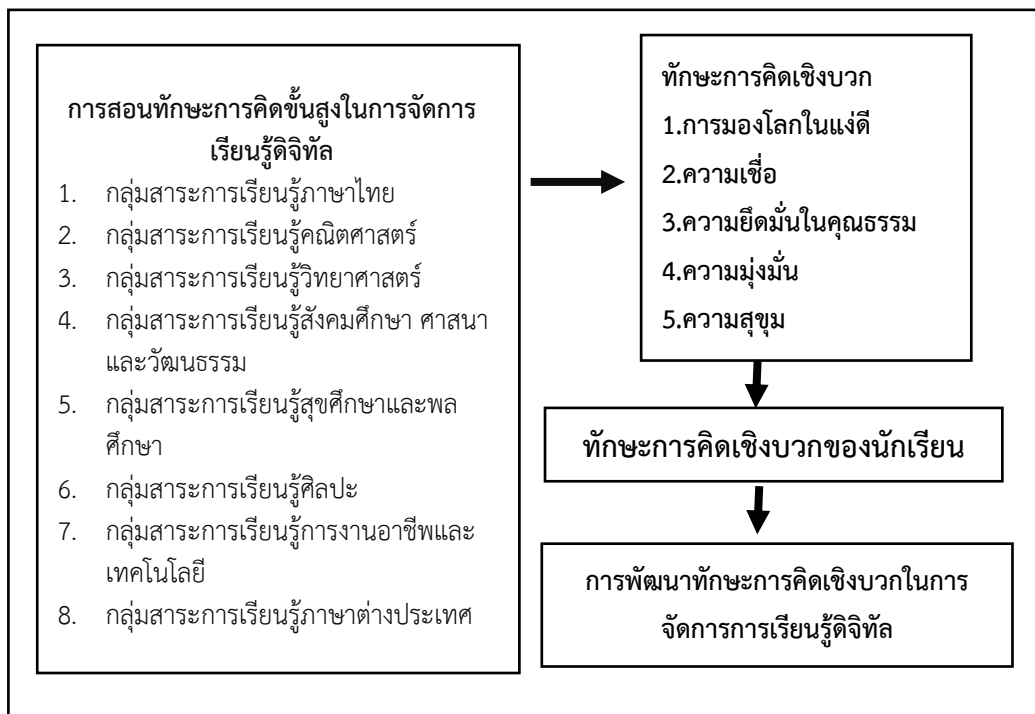

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล
3. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดเชิงบวก ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นแนวคิด เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาเพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลที่จะพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวก ได้ดังแผนภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนาและประยุกต์ (Research & Development) เพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2564

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์และนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2564

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์และนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในปีการศึกษา 2564 โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดหัวข้อสำหรับสอบถามพูดคุย กับคณาจารย์ผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้างๆ และสัมภาษณ์ในเชิงลึกได้ทันทีเมื่อพบข้อมูลที่น่าสนใจตรงประเด็นที่กำลังทำการศึกษา โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกถามได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง

2. แบบประชุมกลุ่มย่อย ในการประชุมกลุ่มย่อยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เตรียมการก่อนการจัดกลุ่มสนทนา โดยการกำหนดหัวข้อ ประเด็น และแนวคำถามที่จะใช้ในการจัดกลุ่มสนทนา โดยใช้แนวคำถามจากวัตถุประสงค์ในการวิจัยออกมาเป็นร่างแนวคำถามย่อย แล้วนำแนวคำถามย่อยที่ร่างไว้ มาเรียบเรียงเป็นข้อคำถาม จัดลำดับ เพื่อทำการสนทนาให้เป็นขั้นตอน และจัดลำดับความคิดให้เป็นหมวดหมู่ หรือประเด็นใหญ่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยก็ได้จัดเตรียมอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม โดยในการบันทึกเสียงผู้วิจัยได้เตรียมวิธีการทำการบันทึกข้อมูลหล่อมเวลาประมาณ 5 นาที เพื่อป้องกันการผิดพลาดช่วงรอยต่อตอนเปลี่ยนม้วนเทปและเพื่อป้องกันเครื่องหนึ่งเครื่องใดขัดข้องโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก เพื่อความสะดวกในการใช้งาน พร้อมทั้งได้จัดเตรียมสถานที่สนทนากลุ่มด้วย จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการจัดการสนทนากลุ่มโดยหาคำตอบที่เป็นลักษณะการแสดงความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล โดยได้ขอความร่วมมือไปยังผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว และเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นในแต่ละประเด็นที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นกระทุ้ไป โดยตัวผู้วิจัยเองได้ทำหน้าที่เป็นผู้เปิดประเด็น แล้วสังเกต และจดบันทึกข้อมูลที่ได้รับฟัง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายขออนุเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นทางการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อให้ได้มาซึ่งการเปรียบเทียบข้อมูลและตีความข้อมูลให้ตรงกับความจริงมากที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาแยกประเด็นสาระสำคัญ ๆ ตามโครงสร้างคำถาม หลังจากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันเพื่อหาความสัมพันธ์นำมาเชื่อมโยงเหตุผลกำหนดเป็นประเด็นแยกเป็นกลุ่มทำการวิเคราะห์หมโนทัศน์ที่ได้ เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม หลังจากนั้นผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความสอดคล้องของทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา จากการประชุมกลุ่มย่อยพบว่าทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลในแต่ละกลุ่มสาระมีความแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่สังเคราะห์มาจากงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษา โดยวิชาศิลปะเป็นวิชาที่มีผู้สอนกล่าวถึงทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนมากที่สุด โดยผู้กล่าวว่าที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้สอนให้อิสระทางความคิดแก่นักเรียนและไม่กดดันในระหว่างที่สอนซึ่งผนวกกับธรรมชาติของรายวิชาที่เป็นการเน้นความคิดสร้างสรรค์ และเปิดกว้างทางความคิดทำให้ผู้สอนได้เห็นทักษะการคิดบวกได้หลากหลาย และเห็นว่าทักษะเหล่านั้นเป็นตัวบ่งชี้ความคิดบวกในการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

รองลงมาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยซึ่งผู้สอนกล่าวถึงทักษะน้อยกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเพียง 1 ทักษะ โดยผู้สอนอธิบายว่าในกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยนั้นนักเรียนจะได้เรียนรู้ทักษะการคิดเชิงบวกผ่านวรรณกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้สอนเห็นทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนผ่านกิจกรรมพัฒนาภาษาเหล่านั้น นอกจากนี้ผู้สอนเชื่อว่า เป็นเพราะนักเรียนไม่มีความกดดันในการเรียนรู้วิชาในกลุ่มสาระภาษาไทย เนื่องจากเป็นภาษาประจำชาติไทย แตกต่างวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รองลงมาเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับผู้สอนในกลุ่มวิชาข้างต้นนี้ กล่าวว่าด้วยเนื้อหาของรายวิชาสามารถเชื่อมโยงกับเรื่องราวในสังคมได้ทำให้มีการส่งเสริมและเห็นทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนในบางตัวชี้วัดที่ชัดเจน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษารวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้สอนกล่าวถึงทักษะการคิดเชิงบวกในบางตัวชี้วัด แม้ว่าจะมีลักษณะของวิชาที่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีเนื้อหาเกี่ยวกับการคำนวณเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้สังเกตเห็นตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงบวกได้เพียงบางส่วน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนกล่าวว่า ด้วยเนื้อหาวิชาที่เน้นการยึดหลักตรรกะ และข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้สอนสังเกตเห็นตัวชี้วัดได้น้อยกว่ากลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงบวกในตัวบ่งชี้เรื่องการเมืองโลกในแง่ดี, ความมุ่งมั่น และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมากที่สุด รองลงมาเป็นตัวชี้วัดในเรื่องความเชื่อ, ความสุขุม, การเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น, ความยึดมั่นในคุณธรรม, ความอดทน, การสำรวจความตั้งใจ, ความกระตือรือร้น, ความมั่นใจ, และการรู้จักจุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง ลำดับสุดท้ายเป็นเรื่องของความกล้าหาญ และการแสวงหาความรู้ตามลำดับ ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การมองโลกในแง่ดีเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่สุดของทักษะ

การคิดเชิงบวก โดยผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เห็นว่าความมุ่งมั่นเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่สุดของทักษะการคิดเชิงบวก

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความสอดคล้องของการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา

กลุ่มสาระวิชา ทักษะการคิดบวก	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพ	ภาษาต่างประเทศ	ผลรวมต่อ 1 ทักษะ	การคิดบวก
การมองโลกในแง่ดี	✓			✓	✓	✓	✓	✓	6	
ความกระตือรือร้น		✓	✓					✓	3	
ความเชื่อ				✓	✓	✓			3	
ความยึดมั่นในคุณธรรม	✓			✓					2	
ความกล้าหาญ									0	
ความมั่นใจ						✓		✓	2	
ความมุ่งมั่น	✓	✓	✓		✓	✓	✓		6	
ความอดทน									0	
ความสุขุม									0	
การสำรวจความตั้งใจ									0	
การเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น				✓	✓		✓	✓	4	
การรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง									0	
การแสวงหาความรู้									0	
มนุษยสัมพันธ์ที่ดี	✓			✓	✓	✓	✓	✓	6	
ผลรวมในแต่ละกลุ่มสาระ	4	2	2	5	5	5	4	5		

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความสอดคล้องของการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา จากการประชุมกลุ่มย่อยผู้เรียนพบว่าการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา มีความแตกต่างกันจากมุมมองของผู้สอน โดยผู้เรียนส่วนใหญ่กล่าวถึงตัวชี้วัดเพียงบางตัวเท่านั้น โดยจะเห็นว่า ความกล้าหาญ, ความอดทน, ความสุขุม, การสำรวจความตั้งใจ, การรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง และการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนไม่ได้กล่าวถึงในตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา

จากข้อมูลของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชาสอดคล้องกับข้อมูลของผู้สอน กล่าวคือส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงบวกในตัวบ่งชี้เรื่องการมองโลกในแง่ดี และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

มากที่สุด รองลงมาคือการเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น, ความกระตือรือร้น, ความเชื่อ, ความยึดมั่นคุณธรรม และความมั่นใจ ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับข้อมูลของผู้สอน โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเห็นว่ามีการสอนทักษะการคิดเชิงบวกมากที่สุดรองลงมาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเห็นว่ามีการสอนทักษะการคิดเชิงบวกน้อยที่สุดได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยผู้เรียน เข้าใจว่าเป็นเพราะธรรมชาติของรายวิชาที่เป็นข้อเท็จจริงทำให้ไม่สามารถส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบวกได้มากนัก ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่า รายวิชาแนะแนวเป็นวิชาที่ส่งเสริมการคิดเชิงบวกมากที่สุด แต่เนื่องจากไม่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นวิชาในกลุ่มวิชาพัฒนาผู้เรียนจึงไม่อยู่ในโครงสร้างคำถาม และ ประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

จากผลของความสอดคล้องของทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา และความสอดคล้องของการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา ทำให้เกิดการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งผลของการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ผู้สอนเห็นว่าทักษะในการคิดเชิงบวกควรส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการมากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นตรรกะ ข้อเท็จจริง ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่สามารถวางแผนการเรียนให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกได้ดี ในขณะที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ควรเน้นทักษะการคิดด้านอื่นให้สอดคล้องกับรายวิชาและทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการด้านทักษะทางความคิดจนเกิดเป็นความคิดขั้นสูงขั้นในที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีผสมผสานของผลการประชุมกลุ่มย่อย เรื่องทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน สืบเนื่องจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียนตามกระบวนการแผนการจัดเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล รวมทั้งการสัมภาษณ์ การสอนทักษะการคิดเชิงบวกของคณาจารย์ทั้ง 8 หมวดสาระ เพื่อทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยผลการดำเนินการวิจัยตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการไทยหลายท่าน ได้แก่ เกียรติวรรณ อมาตยกุล ที่กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่คิดเชิงบวกไว้ว่า เป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเองและใน ผู้อื่นสูง มีความเคารพและให้เกียรติตนเองและคนรอบข้างสูง มีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีคุณค่าและมีความสามารถ ภูมิใจและพึงพอใจในตนเอง ไม่วิพากษ์วิจารณ์ข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของผู้อื่น (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2544) สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต ที่กล่าวถึงผู้ที่มีการคิดเชิงบวกว่าเป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์ มั่นคงและมีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ (สุธาสินี นาคสินธุ์, 2552) และเทอดศักดิ์ เดชคง ที่กล่าวถึงผู้ที่มีการคิดเชิง บวกว่า มีลักษณะเป็นบุคคลที่มองหาโอกาสจากอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบเจอ เปิดใจกว้าง ยอมรับฟังและพร้อมที่จะ ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีความกล้า ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาและพยายามหาหนทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้นให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2548) สอดคล้องกับงานวิจัยของพันธุ์ช ศรีทิพันธุ์ ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผล ต่อความคิดเชิง บวกของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา : การวิเคราะห์ MIMIC ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่ ส่งผล ต่อการคิดเชิงบวกในการทำงาน ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความเชื่อ ความมุ่งมั่น และความอดทน (พันธุ์ช ศรีทิพันธุ์ และคณะ, 2559) นอกจากนี้ พบว่ามีความสอดคล้องกับ นักวิชาการต่างประเทศหลายท่าน ได้แก่ Papalia ที่กล่าวไว้ว่าการ คิดเชิงบวก ควร ประกอบด้วย การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค การรู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ อย่าง เหมาะสม การรู้จักให้กำลังใจตนเองและมองโลกในแง่ดี การมีความเชื่อมั่นใน ความสามารถของตนเอง การมี มุมมองที่หลากหลายและแก้ไขข้อปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ (Papalia, Diane E., & Sally Wendkos Olds, 1958) สอดคล้องกับ (Lefton, Lester A., & Laura Valvatne) ที่กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการคิดเชิงบวก ประกอบด้วย การมองโลกในแง่ดีและเป็นประโยชน์ มีอารมณ์ที่ดี มั่นคง มีความ พยายามในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ประสบ ผลสำเร็จ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเชื่อว่าสิ่งดีๆซ่อนอยู่ในอุปสรรค ที่พบเจอเสมอ การคิด เชิงบวกประกอบด้วย คุณลักษณะเฉพาะ 10 ประการ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความ กระตือรือร้น ความเชื่อมั่น ความยึดมั่นใน คุณธรรม ความกล้าหาญ ความมั่นใจ ความมุ่งมั่น ความอดทน ความสุขุมและการสำรวจความตั้งใจ (Lefton, Lester A., & Laura Valvatne, 2022) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ ในการศึกษาความสัมพันธ์การคิด เชิงบวกที่เป็นตัวแปรในการพัฒนาชีวิต ที่ได้กล่าวไว้ว่า การคิดเชิงบวกเป็นตัวแปรที่บ่งบอกถึง การมีสุขภาพร่างกายและจิตที่ดีของบุคคล อันจะนำไปสู่คุณลักษณะของบุคคลในหลายประการ เช่น การมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิต การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การมีความคิด สร้างสรรค์ เป็นต้น การคิดเชิงบวกนั้นสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ในชีวิตประจำวันด้วยวิธีการที่ หลากหลายโดยมีหลักประการสำคัญคือการสร้างความเชื่อให้กับตัวเองบนพื้นฐานการคิดใน

ทิศทางที่ดี มองและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง (พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ, 2561) และยังสามารถคล้องกับงานวิจัยของ ถิตรีตน์ และประสพชัย ที่ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบความสุขในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในธุรกิจโรงแรมเมืองพัทยา ที่ได้กล่าวว่าการสร้างความสุขในการทำงานให้กับพนักงานนั้นต้องมีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกให้กับพนักงานก่อน จึงเกิดเป็นผลการทำงานอย่างมีความสุขของพนักงานในระดับคุณภาพสูง (ถิตรีตน์ พิมพาภรณ์ และประสพชัย พสุนนท์, 2559)

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งผลของการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ผู้สอนเห็นว่าทักษะในการคิดเชิงบวกควรส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ มากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นตรรกะ ข้อเท็จจริง ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่สามารถวางแผนการเรียนรู้ให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกได้ดี ในขณะที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ควรเน้นทักษะการคิดด้านอื่นให้สอดคล้องกับรายวิชาและทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการด้านทักษะทางความคิดจนเกิดเป็นความคิดขั้นสูงขั้นในที่สุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ และแนวเพื่อการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้ 1) ความหลากหลายของตารางเรียนทำให้การประชุมกลุ่มย่อยเกิดขึ้นได้ยาก การใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหา 2) การเลือกเครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้พร้อมกับการกำหนดเทคนิคหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะใช้ร่วมกัน ต้องคำนึงถึงสภาพของผู้เรียนความสามารถ ทักษะด้านการใช้งานของผู้เรียนให้มีความเหมาะสมต่อกิจกรรมและเครื่องมือดิจิทัลนั้น ๆ เพื่อการพัฒนาทักษะด้านการคิดที่ต่อเนื่อง และ 3) ผู้เรียนที่ยุคที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์หรือในยุคดิจิทัล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงการออกแบบและการสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสม ต่อบริบทของผู้เรียน รวมถึงต้องการมีออกแบบกระบวนการใช้งานด้วย เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย และเกิดเป็นทักษะการคิดที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2544). อยู่กับเด็กๆ . กรุงเทพมหานคร: ที.พี.ปริ้นท์.

- ถิตรีตัน พิมพ์ภากรณ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). องค์ประกอบความสุขการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในธุรกิจโรงแรมเมืองพัทยา. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 9(1), 121-139.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2548). มีดีบ้างไหม? คำถามพลิกชีวิต เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส. กรุงเทพมหานคร: มติชน. โฟเพอร์.
- นิภา แก้วศรีงาม. (2547). ความคิดเชิงบวก (Positive Thinking) พังคิดว่าทุกปัญหามีทางออก ไม่ใช่ ทุกทางออกเป็นปัญหา. วารสารวงการครู, 1(12), 76–78.
- พันธุ์ธัช ศรีทิพันธ์ และคณะ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเชิงบวกในการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา : การวิเคราะห์ MIMIC. Veridian E-Journal Silpakorn University, 9(1), 1336–1348.
- พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ. (2561). การคิดเชิงบวก : ตัวแปรในการพัฒนาชีวิต. Veridian E-Journal Silpakorn University, 11(3), 1958 – 1978.
- เวนเทอร์ลล่า, สก็อตต์ ดับเบิลยู. (2545). อนุภาพแห่งความคิดเชิงบวกในโลกธุรกิจ. แปลโดย วิทยา พลายนณี. กรุงเทพมหานคร : เอ.อาร์.บิซิเนส เพรส.
- สุธาสิณี นาคสินธุ์. (2552). การวิเคราะห์องค์ประกอบของการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Lefton, Lester A., & Laura Valvatne. (2022). Mastering Psychology. 2nd ed. Massachusetts : Allyn and Marsh II, G.E. (n.d.). Blended instruction: Adapting conventional instruction for large classes. Retrieved June 28, 2022 , from <http://www.westga.edu/~distance/ojdl/winter64/mash64.htm>
- Papalia, Diane E., & Sally Wendkos Olds. (1958). Psychology. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Phra Paisan Visalo. (2011). Happiness of students for the wisdom of the land. In Student Affairs Division. Mahidol University.